

Birdman

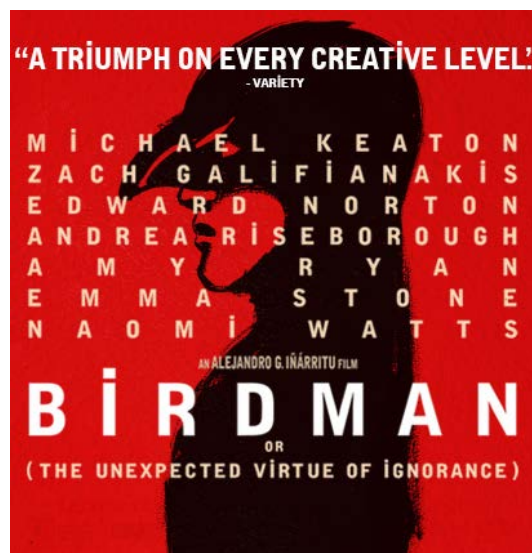
Een schaakblog die ik van tijd tot tijd bezoek is die van [Brabo](#), alias Helmut Froeyman. Ik kan dit iedereen aanraden want de onderwerpen die Brabo aansnijdt zijn altijd interessant. Zo gaf hij in zijn column [De Bird](#) de namen van Negi Parimarjan en Anatoly Vaissier als schrijvers van boeken over openingstheorie die ‘te eerlijk’ zijn. Een opmerking die mij meteen nieuwsgierig maakte naar hun boeken. Een categorie van schaakauteurs die ‘gewoon eerlijk kunnen zijn’ zijn niet-professionele schakers. Brabo: ‘Hun boeken worden minder ernstig genomen, maar doordat geld nauwelijks of geen rol speelt, zien we vaak een veel grotere affiniteit met het onderwerp. Een absoluut modelvoorbeeld hiervan is het recente monumentale werk over de speler Henry Bird geschreven door onze Belgische FM Hans Renette.’ Ik klikte op de link die Brabo gaf en kwam op de schaakblog van Hans Renette bij het artikel [A giant from the past – Henry Edward Bird \(part 1\)](#) terecht. Renette gaat in zijn artikel in op de inhoud van zijn boek ‘Henry Edward Bird: A Chess Biography with 1198 games’ (2016; 608 pagina’s met 85 foto’s en 376 diagrammen; Prijs € 69.95) waar hij acht jaar aan gewerkt heeft. Het lijkt mij een interessant boek dat ik binnenkort in Nederland eens op mijn gemak ga bekijken.

Henry Edward Bird (1829–1908) was een Britse topspeler die vijftig jaar lang [Simpson’s Divan](#) frequenteerde waar hij een graag geziene gast was. In ‘The Oxford Companion to Chess’ (1992) van David Hooper en Kenneth Whyld las ik dat Bird in 1866 tegen Wilhelm Steinitz een match speelde die bij de stand (+5; =5; -7) in het voordeel van Steinitz afgebroken werd omdat Bird voor zijn werk naar de USA moest. Bird bracht het er beter vanaf dan Blackburne (+7; =2; -1) en Anderssen (+8; =6) die allebei onder het juk van Steinitz doorgingen.

In 1873 speelde Bird, na een afwezigheid van zes jaar, een match tegen Wisker. Omdat Bird de theorie van de gebruikelijke openingen vergeten was ging hij ertoe over om 1.f4 te spelen en merkte dat deze zet tot interessant spel leidde. Klaarblijkelijk was hij ook de onregelmatige openingen vergeten want 1.f4 was in die tijd al door La Bourdonnais,

Hans Meijer

Williams en anderen gespeeld. Dankzij Bird, die deze zet systematisch speelde, werd het een standaard opening die in 1885 zijn naam kreeg.

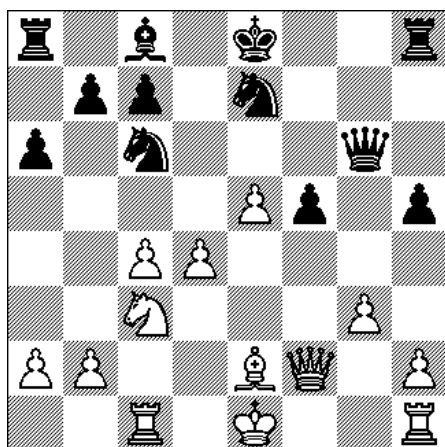
[Birdman](#) van Alejandro G. Iñárritu

Dat brengt mij bij mijn clubgenoot Gerhard Eggink die met wit lange tijd louter met 1.f4 opende en vaak met succes zie bijvoorbeeld onderstaande twee partijen. Ik vermoed dat Henry Bird deze partijen met een tevreden blik gevolgd zou hebben. Niet altijd correct, maar wel spannend. Eggink schreef in clubblad De Promoot 38.4 van Promotie uit Zoetermeer dat hij de eerste partij tegen ene Jaap de J. speelde. Volgens mij moet dat Jaap de Jager geweest zijn met wie het begin jaren negentig crescendo ging. Zo werd hij tijdens het NK jeugd in 1992 achter Dimitri Reinderman tweede.

Gerhard Eggink: ‘Omdat ik mij door Richard Pijl en Mildo van Staden had laten overhalen om mee te gaan naar het BSG-toernooi in Bussum lag ik op vrijdagmiddag 1 juni 1990 om drie uur in de middag op een of andere verlaten camping in de zon te overdenken waar ik nu weer aan begonnen was. In een overmoedige bui had ik mij voor de A-groep, rating hoger dan 1870, ingeschreven, en dat terwijl ik mijn rating van 1920 altijd al als geflatteerd beschouwde. Maar zo ontlied ik tenminste al die jeugdspelers zoals Eelco Kuipers, Arjen Wassenaar, Lennard Blaas, Niels Veldhuizen en Roel Vanheusden die in de B-groep, rating lager dan 1950, meededen. Nog een nederlaag tegen Eelco en ik zou me op de vereniging niet meer kunnen vertonen....’.

Gerhard Eggink (1920) – Jaap de Jager (2136), BSG toernooi, Bussum, 1990.

1. f4 Een Bird in Bussum. **1...e5** De eerste maal dat ik tijdens dit toernooi met Froms gambiet geconfronteerd werd. Ik voelde me goed. **2.fxe5 Pc6 3.Pf3 g5 4.d4 g4 5.Pg5 d5 6.exd6 Dxd6** Dacht ik het niet. Dat soort tegenstanders, hoe verschrikkelijk goed ze ook kunnen schaken, heeft een kennis van 1.f4 die niet verder gaat dan '.....Haha, mijn rating is veel hoger en hij speelt een inferieure opening. Even mijn tegenstander meppen met Froms gambiet, dan ben ik snel klaar. Haha.....'. Dat zoiets tegenvalt is mij allang duidelijk. Vele, vele partijen heb ik zo gewonnen. Zwarts zesde zet is al niet de beste, beter is Lxd6. **7.c3 f5 8.e4 h6 9.e5 De7 10.Pf3 gxf3 11.Dxf3** Wit heeft een stuk geofferd voor twee pionnen. Later verklaarde mijn tegenstander te hebben gedacht dat hij hier al gewonnen stond. Mijn antwoord 'Dat was allemaal theorie' bracht hem nogal van zijn stuk. Mijns inziens heeft wit behoorlijke compensatie voor het stuk, buiten de twee pionnen een sterk pionnencentrum dat zwart in zijn ontwikkeling stoort. **11...Dh4+ 12.g3 Dg4 13.Df4 Pge7 14.Le2 Dg6 15.c4 h5 16.Pc3 Lh6 17.Df2 Lxc1 18.Txc1 a6**

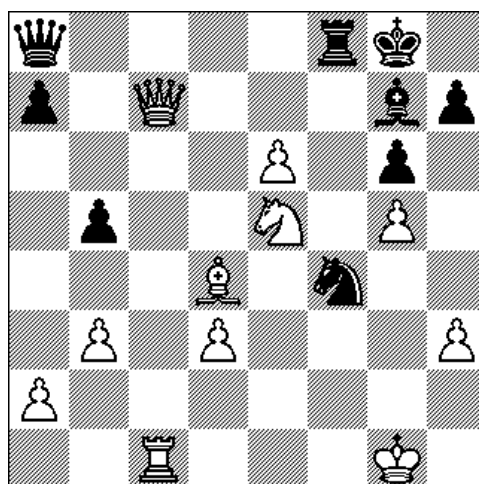

19.Pd5 Pxd5 20.cxd5 Pe7 21.Lf3 Db6 22.Dd2 Ld7 23.0-0 h4 24.Tc5 hxg3 25.hxg3 Dg6 26.Df4 Dh7 27.Kf2 Pg6 28.Dg5 Daarop had mijn tegenstander niet gerekend. Hij verzonk in diep gepeins dat drie kwartier duurde. **28...f4 29.Th1 fxc3+ 30.Kxg3 Lh3 31.Lg4 Pf4 32.Kxf4 Df7+ 33.Ke3 b6 34.e6 Dg8 35.Lh5+ 1-0** En zwart gaf het verbrijzeld op. Hoe kon het gebeuren dat een 'slechte opening' voor wit zo'n afgetekende overwinning voor wit werd? Het antwoord is eenvoudig: de Bird is geen slechte opening voor wit. Dat vond De Jager kennelijk ook want ook hij ging de Bird spelen.

Een tweede Bird uit die tijd. De commentaren van Eggink komen uit De Promoot 42.2.

Gerhard Eggink - M. Hoffmann, (Baden-Baden Open, 1993).

1. f4 d5 Helaas durft niemand 1...e5 meer aan. **2.Pf3 Pf6 3.b3 g6 4.e3 Lg7 5.Lb2 0-0 6.Le2** Ik had eerder een slechte ervaring met 6.c4. **6...Lg4 7.0-0 Pbd7 8.d3 c5 9.Pbd2 Dc7 10.Pe5** Dat paard moet daar toch heen en de witte witveldige loper staat alleen maar in de weggen. **10...Lxe2 11.Dxe2 Tfd8 12.Pdf3 e6 13.h3 Ph5 14.Df2 Pxe5 15.Pxe5 b5** Een tegenactie op de damevleugel als reactie op het komende witte geweld op de koningsvleugel. **16.g4 Pf6 17.Dh4** Met de dreiging Pxc6 met pionwinst waar zwart van schrikt. **17...d4 18.e5 c4** Dreigt weliswaar de loper op te sluiten met c3 maar dat zou ook de zwarte actie op de damevleugel direct beëindigen. **19.Df2 cxd3** Nu krijgt wit ook nog de c-lijn. **20.cxd3 Pd7** Pion d4 is reddeloos. Op Db6 volgt Tac1 met de dreiging Tc6. **21.Tac1 Db7 22.Pc6 Te8** Op 22...Tc8 volgt 23.Pe7. **23.e5 23...Tac8 24.Df3 Da8** Een treurig veld voor de zwarte dame nu haar echtgenoot op de tocht komt te staan; maar er dreigde Pe7+ met damewinst. **25.Lxd4 f6 26.f5** Een klassieke doorbraak. Dit moet goed zijn. **26...fxe5 27.fxe6 Pf6 28.g5 Ph5 29.Df7+ Kh8 30.Pxe5 Txc1 31.Txc1 Tf8 32.Dc7 Kg8 33.Tc6 Pf4** Laat een dameoffer toe.

34.Dxg7+ Kxg7 35.Pf7+ Kg8 36.Ph6 mat. Volgens Gerhard Eggink verspreidde zich na deze Buitengewoon Bijzondere Bird in Baden-Baden een geur van heiligheid door de toernooizaal (vrij naar J.H. Donner).